

Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1931-07-15, iš Būgių - į Šamoni

Mielas Juozapai, / Tu gal nė nepatikėsi, kaip aš apsidžiaugiau gavęs Tavo laišką!

Mielas Juozapai,

Tu [1] gal nė nepatikėsi, kaip aš apsidžiaugiau gavęs Tavo laišką!

Šiai vasarai išvažiavau į Būgius [2], užsienin nutariau nebevažiuot, ir jau buvau susitaikęs su ta mintimi. Bet su savo atvirute [3] priminei man kalnus, ir man baisiai liūdna pasidarė, kad jie šiomet man nepasiekiami!

Šią žiemą man teko gerokai padirbėti. Be eilinių bendros tvarkos darbų – paskaitų [4] ir straipsnių [5], aš parašiau ir išleidžiau naują knygą – „Rusų literatūros istorija“, I dalis, 400 puslp. [6] Rašyti dar buvo pusė bėdos, bet kai užėjo korektūrų taisymas, spaudos prižiūrėjimas – tai maniau, kad nusprogsiu! Tiek to, dabar jau baigta. O per vasarą noriu padaryti dar vieną darbą [7], jei pavyks – tai bus gerai, nepavyks – reikės sutikt ir su tuo. Todėl aš ir sėdžiu vasarą Būgiuose, nesiruošdamas iš jų pasijudinti, – ne tik į Palangą nevažiuosiu, bet čia ir pas kaimynus niekur nesilankau, kuo nusipelnau didelio pasipiktinimo. Visa pramoga – tai motociklu važinėju į Vieکشnius paštan. (Pirkau tokį pusiau motociklą, pusiau dviratį) [8].

Dabar 10 dienų Būgiuose vieši Kazimieras [9], bet jau už poros dienų rengias atgal į Kauną. [1r] //

Tu savo atostogoms į Chamonix pasirinkai visai blogą laiką. Juk yra žinoma, kad liepos mėnuo Alpėms – vienas blogiausių: tai didžiausias procentas lytingų dienų. Geras oras liepos mėnes. Alpėse esti tiktai išimties keliu. Būtum palaukęs rugp. mėnesio – tai galima būtų tikėtis gero oro. O tai bijau, kad Tu iš Chamonix tuojau pabėgsi, net mano laiško nesulaukęs.

Prancūzų quidai [10] pašėlusiai plėšia, jei jie reikalauja už Monblaną 1000 fr.! Tai jau negirdėtas dalykas! Ir ima jis į virvę turbūt ne daugiau 2-3 žmonių! Mano žiniomis, Monblanas nėra sunkus kalnas, ir prie tam tikro atsargumo jis didelio pavojaus nesudaro. Tiktai, žinoma, čia reikalinga „amunicija“ – batai, drabužiai etc. Tokiais atvejais, geriausia būtų eiti be jokio „quido“ iki „Hütte“ prie gletšero pašaknies – iki kiek galima. O tose „Hüttėse“ visuomet gali rasti „quidą“ – ir iš ten jis paims žymiai pigiau. Tiktai aš manau, kad einant tau su ponija, be „quido“, reikėtų gauti dar vieną vyriškį į kompaniją į tą pačią virvę – kitaip gali būti sunku laviruoti per gletšerą. Ir, žinoma, be tinkamos „amunicijos“ [1v] // (batų etc.) nėra ko pradėti rizikuoti. O būtų gaila, kad būdamas Monblano pašakny neužliptum ant jo viršūnės! Man rodos, kad Tu neiškėsi neužlipęs. Ir labai lauksiu tavo aprašymų ir išpūdžių. Tiktai prieš lipant reikia labai žiūrėti oro. Jei oras maža tepatikimas – geriau laukti apačioj. Dažnai quidai sako, bus geras oras – kviečia lipt – o su juo toliau reikia sėdėti „Hüttėj“ – jis už tai vis tiek gauna atlyginimą, jam vis tiek! Jei bus patogios aplinkybės ir geras oras – lipk, nesigailėsi! Ir lipdamas pasiimk atsargai gerai mosties nuo saulės spindulių (Gletschersalbe) ir 2 porį akinių – kad nebūt nelaimės!

Kai aš tau rašau, man rodos, kad ir aš drauge rengiuosiu lipti. Juo labiau kad apie Monblaną aš jau senai svajojau, rinkau žinias ir patyriau, kad tas kalnas palyginti nesunkus. Pernai aš savo ekskursantus sunkesnėmis vietomis tampiau [11]!

O mūsų gyvenimas Būgiuose tylus ir ramus, darbo nuotaika. Metai Lietuvoje, atrodo, bus neblogi, tiktai rugiai visur labai prasti.

Iš Baibokų jokių žinių neturiu – rodos, niekuomet aš jų ir neturėjau.

Būgiuose sėdžiu jau 6 savaitės, [2r] // niekur neišvažiuodamas, tat ir mano visos informacijos tik iš laikraščių, kuriuos turbūt ir tu gauni.

Kaip tu jautiesi sąryšy su savo šefo pakeitimo perspektyvomis? Naujas šefas – neblogas žmogus (dr. Š.) [12], tiktai baisiai moka išnaudoti kitų darbą. Pats nieko nedarba – bet užtat kitiems moka užkrauti. Man jau teko su juo dirbti Klaipėdoje [13]. Bet susikalbėti su juo visuomet galima. Po Kalėdų mūsų santykiai su dr. Z. buvo visai nutrūkę, bet pastaruoju laiku iš jo ir jos pusės buvo padaryta žygių santykiams atnaujinti [14], tik aš pabėgau į Būgius. Bal.- (iš Amer.) [15] deda labai didelių pastangų, kad dr. Z. važiuotų kur į Prahą ar dar toliau, nežinia, kaip viskas apsisvers.

Labų dienų ir linkėjimų Tau su poniu [16] nuo visų Būgiškių – Vandos [17], Daliuko [18], Kazio [19], Daugirdo [20]...

Lauksiu žinių apie Tavo žygį į Monblaną.

Tavo Balys [21]

Būgiai

1931 liep. 15 [2v] //

KOMENTARAI

- [1] Juozapas Sruoga (1886-1957) – diplomatas, vyriausias Balio Sruogos brolis, nuo 1925 m. rugpjūčio mėn. dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Berlyne raštinės, nuo 1929 m. Konsulinio skyriaus vedėju.
- [2] Būgiai – Balio Sruogos žmonos tėviškė, netoli Viekšnių esantis Kazimiero Daugirdo ūkis.
- [3] Juozapas Sruoga su žmona 1930 m. liepą atostogavo Prancūzijos alpinizmo centre – Chamonix (Šamoni) mieste, Monblano šiaurinėje papėdėje:

„Mielas Boleslavai,

Siunčiame Tau ir p. Vandai mūsų linkėjimus iš Mont Blanc'o apačios.

Atostogoms atvykome į Chamonix (1 037 mtr aukštumos). Mont Blanc'o viršūnės (4 807 mtr) pasiekti, deja, neprigaliu; būtinai reikalingas gidas, koks kaštuoja 1 000 fr., be to, reikia tinkamai apsirengti (virš 20° šalčio). Esu jau padaręs keletą gražių ekskursijų ligi 2 525 mtr aukštumos. Antrojo pusėj [atvirlaiškio, – NM] reginys į Mont Bl. grupę iš aukštumos 2 000 mtr. Nors čia ir gražu, ir puikus oras, bet kartais ir palyja; tuomet visi aplinkiniai kalnai (virš 2 000 mtr) apsidengia sniegu. Apačioj puiki lyguma, kvepia šienas. Tik grįždami į Berlyną važiuosime per Paryžių pažiūrėti kolonialinę parodą. Tuo tarpu tik tiek. Parašyk, kas gero pas tave.

Brolis Juozapas“ (Juozapo Sruogos ir Bronislavos Sruogienės atvirlaiškis Baliui Sruogai, iš Chamonix – į Būgius, 1931-07-08, [rankraštis], in: *MLLM 3962, MLLM ER2 1826, 1v*).

- [4] Balys Sruoga Lietuvos universitete skaitė rusų literatūros kursą.
- [5] Balys Sruoga buvo labai darbštus ir itin produktyvus Lietuvos universiteto dėstytojas – 1930 m. išspausdinti šie jo darbai literatūros, teatro ir visuomeninio gyvenimo tematika:

a) straipsniai: Balys Sruoga, „Krėvės–Žilinsko „Šarūnas“ (Metraštinės tvarkos pastabos)“, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 2, p. 403-422; Balys Sruoga, „Dickenso „Varpai“ Valstybės teatre“, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 9, p. 558-569, Nr. 10, p. 69-81, Nr. 11, p. 168-178; B. Sruoga, „Prisikėlimo bažnyčios statyba“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1930-03-28, Nr. 72, p. 3; B. Sruoga, „Vytauto Didžiojo Metų uždavinys“, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 3, p. 489-496; Balys Sruoga, „Tautos muziejus: sumanymas ir darbas“, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 6, p. 273-279; Balys Sruoga, „Atsikėlimo bažnyčios klausimu. Atviras laiškas p. A. Jaštui“, in: *Rytas*, Kaunas, 1930-04-29, Nr. 96, p. 2-3; Balys Sruoga, „Ekskursijai pasibaigus“, in: *Lietuvos žinios*, Kaunas, 1930-08-06, Nr. 177, p. 4; Idem, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1930-08-07, Nr. 178, p. 6; B. S., „Apie alpinizmą“, in: *Lietuvos studentas*, Kaunas, 1930-10-01, Nr. 2, p. 5; Idem, in: *Ibid.*, 1930-10-15, Nr. 3, p. 5;

b) recenzijos: B. S. „A. K. Puida. Raudonas Gaidys. Kaunas, 1929, 220 p.“, žr. „Kritika ir recenzijos“, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 1, p. 376-377 (dar žr. Idem, in: *BSR* 8, p. 9-11); B. Sruoga, „Nauja dovanų knyga (Homero „Iliada“ liet. kalba)“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1930-10-08, Nr. 229, p. 2-3 (dar žr. Idem, in: *BSR* 8, p. 12-14); Diotima [BS], „Šio sezono „Carmen“ premjera“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1930-11-08, Nr. 255, p. 3-4; B. Sruoga, „La gaia scienza, arba štukorius profesorius“, žr. „Kritika ir recenzijos“, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 3, p. 579-580;

c) kreipimasis: Balys Sruoga, „Vilniaus lietuvių teatro reikalu prašymas“, in: *Lietuvos aidas*, Kaunas, 1930-03-15, Nr. 61, p. 5;

d) studija: Balys Sruoga, Vaičiūno dramaturgija. Analitiški ir kritiški eskizai: Studija, in: *Darbai ir dienos*, Kaunas, 1930, Nr. 1, p. 2-121 (Algis Samulionis, *Balio Sruogos Raštų bibliografija*, redagavo Vytautas Galinis, Vilnius: Lietuvos TSR mokslų akademija, Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, 1970, p. 61-62, 86-87, 112-113).

„Laikraščiai ir žurnalai pilni jo straipsnių ir recenzijų, rašytojas vėl tiesiogiai ir per spaudą jungiasi į visus ginčus dėl meno padėties Lietuvoje ir jo raidos perspektyvų, dėl menininkų darbo sąlygų, kultūrinių sambūrių, dėl meno ir visuomenės ryšių. Šitokia nuolatinė intensyvi kultūrinė veikla, be abejo, reikalavo didelės intelektualinės įtampos, bet ir padėjo B. Sruogai realizuoti save kaip asmenybę“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, p. 192-193).

- [6] Balys Sruoga, Rusų literatūros istorija, t. 1: *Rusų senoji literatūra*, Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto humanitarinių mokslų fakulteto leidybos, 1931, p. 1–400.

„1931 m. Balys Sruoga išleido Rusų literatūros istorijos pirmą tomą, kuris buvo iki tol vienintelis lietuviškas šios srities vadovėlis aukštosioms mokykloms. Knygos pagrindą sudarė senosios rusų literatūros paskaitų kursas, nuo 1924 m. skaitytas Lietuvos universitete“ (Marina Ivinskaja, Pavel Ivinskij, „Apie Balio Sruogos Rusų literatūros istoriją“, in: Balys Sruoga, *Raštai*, t. 14: Rusų literatūros istorija I: *Rusų senoji literatūra*, sudarė Algis Samulionis, parengė Donata Linčiuvienė, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2008 p. 451).

Balio Sruogos parengtas veikalas „ir dabar tebeturi išliekamąją vertę ne tik kaip pažintinė knyga, kurioje sukaupia gausybė įdomios, unikalios faktinės medžiagos, bet ir kaip spalvingas beletrizuotas pasakojimas apie Rusijos istorijos ir literatūros raidą, reikšmingiausias jos laikotarpius, carus ir kunigaikščius, didžiuosius keliautojus, vienuolius ir maldininkus, rusų literatūros ištakas, senosios raštijos paminklus, jos kūrėjus ir tyrinėtojus“ (Donata Linčiuvienė, „Redakcinės pastabos“, in: *BSR* 14, p. 449).

Balys Sruoga veikalo prakalboje paaiškino jo poreikį ir aktualumą:

„Šis leidinys sudaro pirmąją didesnio veikalo – Rusų literatūros istorijos – dalį. Antrąją dalį sudarys „Naujoji rusų literatūra“ ir trečiąją – „Rusų tautosaka“.

Atiduodant į spaudą šią pirmąją dalį mano sąžinė nėra visai rami. Jau vien dėl to, kad ji ištisai parašyta *Kaune*: rašymo vieta charakterizuoja tas sąlygas, kuriomis teko darbas dirbti. *Kaune* jos yra mažiausia palankios. Nebūtų jos palankesnės nei *Rygoje*, nei *Berlyne*, nei *Paryžiuje*... Nes senosios rusų literatūros istoriją galima kurti tikrai Rusijoje, – kur pasiliko literatūros tiesioginiai šaltiniai, patsai mokslo objektas.

Senoji rusų literatūra – beveik išimtinai rankraščių literatūra, spauda joje vaidino palyginti menką vaidmenį. Dauguma gi rankraščių yra Rusijoje – ne Rusijos sienose tėra jų mažas skaičius. Vadinas, gyvenant *Kaune*, tenka atsižadėti minties apie pasinaudojimą pirmaisiais šaltiniais.

Tiesa, daugelis senųjų rankraščių, bent svarbesnieji jų, kuriais tenka remtis bendrame senosios rusų literatūros istorijos kurse, yra paskelbti, kiti – net keletą ar keliolika kartų. Apie senosios rusų literatūros svarbesnius reiškinius pačių rusų mokslininkų yra parašyta specialių studijų, monografių, kitais gi klausimais – net platoka literatūra sukurta. Tai darbą, žinoma, palengvina, – be to, iš viso nebūtų galima sudaryti daugiau ar mažiau tikslų literatūros istorijos kursą. Tik čia prasideda ir antra bėda: mūsų gyvenimo sąlygomis ir ši būtiniausiaji medžiaga *Kaune* nelengvai yra gaunama. Šitokia dalykų būklė ir varžė mane besiiimant sumanytojo darbo.

Antra vertus, realusai gyvenimas reikalavo ir reikalauja, kad tasai darbas būtų padirbtas. Rusų literatūra, kaip rusų kultūros pasireiškimas, tūkstančiais praeities ryšių susijusi su mūsų kultūros reiškimais, yra dėstoma mūsų aukštojo mokykloje, kaip vienas kai kurioms mokslo grupėms privalomų dalykų. Čia savaime kyla suprantamas tinkamų vadovėlių reikalas. Tokių *tinkamų* vadovėlių mes visiškai neturime ne tik lietuvių kalba, bet ir kitomis kalbomis, – neturime net rusų kalba. Dabar leidžiamieji *pokariniai* vadovėliai tokie yra partypiškai tendencingi, kad apie pasitenkinimą jais mokslo reikalui sunku būtų ir kalbėti. Senieji prieškariniai vadovėliai – ir tais mes negalime išsiversti. Visų pirma jie yra jau išsisėmę, išparduoti, jų reikalingajai visuomenei vis sunkiau ir sunkiau beprieinami. Žinoma, būtų galima kokią vadovėlį išversdinti ir paskelbti lietuvių kalba, vadovėlis iš karto pasidarytų prieinamas, bet... nėra ko versti! Nėra tokio rusų literatūros istorijos vadovėlio, kuris daugiau ar mažiau atitiktų mūsų gyvenimo reikalavimą. Nebekalbant apie tų rusų vadovėlių pobūdį – apie tai kalba bus vėliau, – tenka pažymėti, kad jie siekia skirtingų, negu mūsų gyvenimo, uždavinių ir taikomi kitokiai visuomenei. Rusuose buvo dviejų rūšių literatūros istorijos vadovėliai. Vieni jų buvo taikomi rusų vidurinės mokyklos, rusų gimnazijų reikalams, čia buvo duodama pagrindinės žinios iš literatūros, viskas dėstoma labai populiariškai, medžiaga buvo nušviečiama taja šviesa, kurios buvo reikalinga rusų imperijos mokykla. Savaime suprantama, kad šitokie vadovėliai mūsų visiškai nepatenkina. Antroji vadovėlių rūšis – tai rusų universitetų kursai. Paliekant kol kas nuošaliai kitus tų kursų ypatumus, čia tenka pažymėti tik tai, kad jie yra taikomi tokiai visuomenei, kuri jau gimnazijoje įsigijo pagrindines žinias iš rusų literatūros istorijos, – tokiai besimokančiai visuomenei, kurios mes dabar dėl suprantamų priežasčių neturime. Vadinas, ir antroji vadovėlių bei kursų rūšis mums netinka. Mums reikia tokių vadovėlių, kurie tarytum organiškai sujungtų minėtas abi vadovėlių rūši, – kurie atitiktų tuosius uždavinius, kuriuos kelia mūsų gyvenimas.

Šis būtinas gyvenimo reikalas ir privertė mane, neatsižūrint aplinkybių nepalankumo, imtis sunkaus darbo.

Anksčiau pažymėtasai rašinio tikslas bei darbo aplinkybės savaime lyg ir pasako, koks rašinys turėtų būti ir koks jis galėjo susidaryti.

Sudarant literatūros istorijos bendrą kursą visas dėmesys tenka sukaupiti ties medžiagos klasifikavimu ir ties jos organizavimu, tenka duoti tai, kas yra tikra ir neginčijama, tenka kuo mažiausia vaikytis tai, kas yra abejotina bei galėtų būti ginčytina. Jeigu šiame veikale būtų galima pasitenkinti vienu aukštosios mokyklos kursu, – jei nereikėtų jis jungti su elementariu kursu, – tai, žinoma, visa veikalo konstrukcija būtų kitokia, ir aš turėčiau daugiau laisvės savo individualiniams samprotavimams, kuriuos dabartinė būklė labai suvaržė.

Nors man ir labai gaila, bet anksčiau apibrėžtuose rėmuose, beruošiant spaudai rašinį, ištisai išsilaikyti man nepavyko. Bedėstant senosios rusų literatūros reiškinius man vis tikrai teko ne kartą užimti gana skirtingą poziciją nuo tosios, kuri pačių rusų rašytuose rusų literatūros istorijos vadovėliuose buvo laikoma neginčijama, net neabejojama...

Kitai padaryti aš negalėjau. Kad ir kažkaip stiprus būtų gyvenimo reikalavimas, vis tiek literatūros istorikui pasilikti šaltu, paklusniu kompiliatoriumi – tokia jau baisiai liūdna dalis, kad sunku, atrodo, būtų ir reikalauti iš gyvo žmogaus be protesto jai pasiduoti...

Ne visi rašiny minimi faktai pavyko man šiuo kartu pasiekti ir patikrinti. Ne kartą man teko pasitikėti atsiminimais iš to laikotarpio, kai mokiausi *Petrgrado*, *Maskvos* ir *Müncheno* universitetuose. Ne kartą man teko pasiremti bei pasitikėti ir kitų liudijimais. Čia aš ypač daug esu skolingas mano tolimiesiems mokytojams, garbingiems prof. *Erichui Bernekerui*, prof. *M. Speranskiui*, prof. *Sipovskiui*, prof. *Vengerovui*, akad. *Šachmatovui*, prof. *Ščepkinui*: gyviesiems jų viešai čia norėčiau pareikšti širdingiausios padėkos, o prie mirusiųjų kapo tarti, – tegu bus pagarbintas jų vardas.

Tačiau šis darbas vis tikrai nebūtų išvydęs dienos šviesos, jei garbingieji prof. *V. Krėvė-Mickevičius* ir *L. P. Karsavinas* nebūtų man teikę moralinės pagalbos ir brangių praktiškų patarimų, – ir nėra mielesnės skolos, kaip šitiedviem mokytojams.

B. S.
Būgiai
1931-1-1“ (*B. S. „Prakalba“*, in: *BSR* 14, p. 13-16).

[7] Balys Sruoga 1931 m. vasarą Būgiuose rašė dramą „Milžino paunksmė“, kuri išleista 1932 m.

[8] Sruogų šeima, vasarodama Būgiuose, jautė poreikį pakeliauti, todėl Baliui Sruogai kilo mintis įsigyti automobilį. Nors jis svajojo apie automobilį, bet pirma nusipirko motorinį dviratį:

„Kol buvom pėsti, mus pavėžėdavo dėdė Adolfas su savo šeima. Jis turėjo didelę mašiną, tad trys broliukai ir aš, be to, dar vilkinis šuo, lengvai sutilpdavom ir leisdavomės į pakaunės miškus.

Balys svajojo apie automobilį. Ypač jo pasigesdavom vasarodami Būgiuose. Pabosdavo nuolat tūnoti vienoj vietoj, nors kiekvieną vakarą laukų apžiūrėti išeidavom nemažas būrys tokia eilutės tvarka: šeimininkas Daugirdas, Balys, mama, šuo Budris, aš, šunys Lėta ir Zagrajus, o jau be tvarkos – taksiukai Tobi ir Dzingulis. Laukų takeliais kasdien sukardavom po keletą kilometrų.

Viešniuose gyveno nuostabi senutė Elžbieta Biržiškienė, su kuria Balys niekad nepritrūkdavo įdomios šnekos. Čia atvažiuodavo trys jo sūnūs profesoriai, dar vienas kitas svečias priklysdavo; todėl pabodus Žemaitijos užkampio monotonijai, panūsdavo pasižmonėti, su kitais pasimatyti, žinių išgirsti. Arklio pačiame darbymety nepatogu prašyti. O dar ir Venta viliojo... per vasaros kaitrą pasiplukdyti kvietė.

Tad vieną vasarą Balys ir nusipirko tokį keistą tarškalą – dviratį su motoru... Burzgino į Viešnius ir atgal, o mums – jokios naudos: vos vienam važiuoti ši „mašina“ tetiko“ (Dalia Sruogaitė, *Atminties archeologija*, redagavo Donata Linčiuviene, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012, p. 10–11).

[9] Kazimieras Sruoga (1899–1974) – jauniausias Balio Sruogos brolis. Ekonomistas, spaudos darbuotojas. 1929–1936 m. Finansų ministerijos paskolų ir ekonominių informacijų skyriaus vedėjas.

[10] Quide (*pranc*) – gidas.

[11] Minima Balio Sruogos 1930 m. liepos mėn. ekskursija į Šveicariją, kurią rašytojas laikė labiausiai nenusisekusi dėl priimtų asmeninių rizikingų sprendimų, blogų oro sąlygų, ekstremalių išgyvenimų, pavojaus gyvybei. Jungfrau kalnuose ekskursijos vadovas atsisakė per brangiai kainavusių gidų paslaugų, tik pasiklauses kelio, studentų vedliu tapo pats. Staiga pasikeitus oro sąlygoms (blogas matomumas, lietus ir sniegas), ekskursantai, leisdamiesi žemyn, išklydo iš kelio, todėl daug vargo, kad surastų taką iš pavojingų kalnų. Daugiau ekskursijų į kalnus Balys Sruoga nebeorganizavo.

[12] Jurgis Šaulys (1879–1948) – redaktorius, diplomatas. 1923–1925 m. Klaipėdoje organizavo laikraščio *Klaipėdos žinios* leidybą, buvo oficialusis jo redaktorius, kuris „į redakcijos darbą per daug nesikišo“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 178). Jis į Klaipėdą pakvietė 1924 m. studijas Munchene baigusį Balį Sruogą, kuris tapo dienraščio „faktiškuoju redaktorium“ (Idem, in: *Ibid.*, p. 178). Jurgis Šaulys 1931–1938 m. Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Vokietijoje.

[13] Balys Sruoga, dirbdamas dienraščio *Klaipėdos žinios* redakcijoje, jautėsi išnaudojamas, todėl norėjo iš Klaipėdos kuo greičiau persikelti į Kauną:

„Į Kauną važiuot labai noriu, nes čia redakcija mane baigia pasmaugti. Redakcijoje sėdžiu daugiau 8 valandų, o dar namie turiu straipsnius rašyti!“ (Balio Sruogos laiškas Vytautui Bičiūnui, iš Klaipėdos – į Kauną, iki 1924-05-01, [rankraštis], in: VUB RS, f. 1, b. 262, l. 1r).

Balys Sruoga apie savo darbą Jurgį Šaulį atsiliepė kritiškai ir kandžiai:

„Su „dėde“ – mano šefu – sugyvenu ne kaip labai: yra žmonių, kurie sugeba būti ir didžiausi ponai, ir dar didesni kiaulės. Norėčiau bėgti“ (Balio Sruogos laiškas Vaclovui Biržiškai, iš Klaipėdos – į Kauną, iki 1924-05-01, [rankraštis], in: *LMAVB RS*, f. 163, b. 548, l. 1r).

[14] Sruogų ir Zaunių šeimos bendravo, kartu leisdavo laisvalaikį:

Dovas Zaunius ir jo žmona per Velykas lankėsi Būgiuose, kur kartu slidinėjo: „Kartą į Būgius buvo atvažiavę Zauniai: Dovas Zaunius, tuometinis užsienio reikalų ministras, ir jo žmona Vincė Jonuškaitė – žymioji mūsų operos solistė. Buvo gražiai prisnigę, tad visi slidėmis keliavome po apylinkes“ (Dalia Sruogaitė, *Atminties archeologija*, redagavo Donata Linčiuviene, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2012, p. 19);

„Dovas Zaunius kartą pakvietė mus į Birštono apylinkes laidyti bumerangų. Tai buvo nauja, neregėta pramoga, ir vienas bumerangas atsirado mūsų namuose. Kurį laiką mudu su Baliu entuziastingai jį mėtėm, bet ilgainiui šis žaidimas pabodo, bumerangas kažkur pasimetė“ (Idem, in: *Ibid.*).

[15] Bronius Kazys Balutis (1880–1967) – diplomatas. 1928–1934 m. Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras JAV, nuo 1934 m. Nyderlanduose ir Didžiojoje Britanijoje.

[16] Bronislava Jazbutytė-Sruogienė (1896–1950) – Balio Sruogos brolio Juozapo Sruogos žmona.

[17] Vanda Sruogienė (1899–1997) – istorikė, Balio Sruogos žmona.

[18] Dalia Sruogaitė (1925–2015) – Balio Sruogos dukra.

[19] Kazimieras Sruoga (1899–1974) – jauniausias Balio Sruogos brolis. Ekonomistas, spaudos darbuotojas. 1929–1936 m. Finansų ministerijos paskolų ir ekonominių informacijų skyriaus vedėjas.

[20] Kazimieras Daugirdas (1865–1946) – VD tėvas, ūkininkas Būgiuose. 1922–1933 m. Medemrodės girininkas.

[21] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Lietuvos universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas, Slavų literatūros ir kalbų katedros docentas.